

*E përkthyer nga gjuha maqedone

Në bazë të nenit 8 paragrafi 1 të Ligjit për auditim të Instrumentit për Ndhmë Paraanëtarësimin ("Gazeta Zyrtare e RMV" nr. 66/2010, 43/2014, 154/2015, 27/2016, 190/2016, 83/2018 dhe "Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut" nr. 251/2022 dhe 262/23), Revizori Kryesor i IPA-s miratoi:

PLANI VJETOR I VLERËSIMIT TË RREZIQEVE NGA KORRUPSIONI PËR VITIN 2025

Korrupsioni është një sfidë globale me të cilën përballen të gjitha vendet, pa dallim nga niveli i zhvillimit të tyre, për këtë arsye vazhdimisht bëhen përpjekje për rritjen e vetëdijes për korrupsionin dhe për ndikimin e tij mbi shoqërinë/qytetarët. Për luftimin e korrupsionit si e keqe shoqërore, punonjësit në organet shtetërore duhet të punojnë në mënyrë ligjore, të pavarur, të paanshme, etike, të përgjegjshme dhe transparente dhe të ruajnë reputacionin e tyre dhe reputacionin e institucionit në të cilin punojnë, të eliminojnë rreziqet dhe të largojnë dyshimet për mundësinë e paraqitjes dhe zhvillimit të korrupsionit, me çka do të sigurojnë besimin e qytetarëve në ushtrimin e funksioneve publike dhe në punën e institucioneve publike. Abuzimi në institucione, përkatësisht veprimi i paligjshëm, nuk duhet të tolerohet, ndërsa punonjësit duhet të kontribuojnë në zbatimin e parimit – tolerancë zero ndaj korrupsionit.

Ligji për parandalimin e korrupsionit dhe konfliktit të interesit e definon korrupsionin si "keqpërdorim i funksionit, kompetencës publike, detyrës zyrtare ose pozitës me qëllim përfitimi, drejtpërdrejt ose përmes ndërmjetësit, për vete ose për të tjerët". Termi "rrezik nga korrupsioni" përcakton çdo lloj dobësie të brendshme ose të jashtme apo veprimi që paraqet mundësi për shfaqjen e korrupsionit në kuadër të organeve shtetërore, ndërmarrjeve publike dhe institucioneve të tjera të sektorit publik që përfshin çështjet e konfliktit të interesit, papajtueshmërinë e funksioneve, pranimin e dhuratave dhe pagesave të tjera të paligjshme, lobimin, mungesën e sistemit për mbrojtjen e sinjalizuesve, mashtrimet, përdorimin e papërshtatshëm të kompetencave, kompetencat diskrecionale, financimin e partive politike dhe fushatave në kundërshtim me ligjin, tregtimin ose përdorimin e palejuar të informatave, transparencën e procedurave dhe dokumenteve dhe çështje të tjera me rëndësi për integritetin.

Korniza ligjore për auditim të IPA dhe funksionimin e Autoriteti i auditimit për auditim të IPA (RT) përcaktohet me Ligjin për auditim të IPA ("Gazeta Zyrtare e RM" nr. 66/10, 43/14, 154/15, 27/16, 190/16, 83/18, 251/22 dhe 262/23), në bazë të të cilit Autoriteti i Auditimit funksionon si revizor i jashtëm i pavarur për fondet nga instrumenti për ndihmë para-anëtarësimin dhe është funksionalisht i pavarur nga sistemi i menaxhimit të IPA. Në përputhje me kompetencat e saj, Autoriteti i Auditimit ka rol të rëndësishëm në qasjen preventive në luftën kundër korrupsionit. Ndër detyrat e Autoriteti i Auditimit është edhe njohja në kohë e rreziqeve nga korrupsioni dhe propozimi i masave përkatëse për eliminimin e rreziqeve. Plani për parandalimin e korrupsionit ka për qëllim forcimin e kapaciteteve institucionale me zbatimin e

mekanizmave efektivë antikorrupsion. Autoriteti i Auditimit në mënyrë preventive do të aftësojë dhe do të forcojë kapacitetet institucionale për luftë efikase kundër korrupsionit dhe do të synojë të zhvillojë dhe zbatojë mekanizma efikasë dhe funksionalë për uljen e rreziqeve nga korrupsioni, identifikimin e shkaqeve, kushteve dhe faktorëve. Theks i veçantë në përballjen me korrupsionin do të vendoset në përmirësimin e integritetit profesional të punonjësve të cilët gjatë kryerjes së detyrave duhet të zbatojnë njohuri përkatëse, sjellje etike, ndershmëri dhe të punojnë në interes të publikut si dhe të veprojnë në përputhje me rregulloret, rregullat dhe standardet profesionale që zbatohen në Autoriteti i Auditimit. Çdo

punonjës duhet të tregojë nivel të lartë të integritetit në punë, të respektojë kodin etik të sjelljes dhe të ketë aftësi për t'u përballur me korrupsionin.

Me planin vjetor për vlerësimin e rreziqeve nga korrupsioni janë përcaktuar fushat ku më shpesh ekziston rreziku i paraqitjes së korrupsionit:

Procedurat e punësimit; Procedurat e prokurimit publik;

Mosrespektimi i procedurave dhe akteve për sjellje etike dhe menaxhimi financiar dhe kontrolli

Menaxhim i qëllimshëm, racional dhe efikas i burimeve publike, raportim i mbrojtur nga sinjalizuesit dhe

Menaxhimi i cilësisë

1. Procedurat e punësimit

Me qëllim parandalimin e korrupsionit dhe konfliktit të interesit, gjatë zbatimit të procedurave të punësimit do të respektohen këto parime:

Parimi i ligjshmërisë

Punonjësit në të gjitha organet e administratës shtetërore/ sektorit publik duhet të kryejnë detyrat dhe obligimet e punës në përputhje me Kushtetutën, ligjin, aktet e tjera të nxjerra në bazë të ligjit dhe marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara në përputhje me Kushtetutën;

Parimi i kushteve të barabarta, qasja e barabartë në vendin e punës dhe përfaqësimi i drejtë
Të gjitha institucionet, në përputhje me parimin e kushteve të barabarta dhe qasjes së barabartë për të gjithë kandidatët e interesuar në vendin e punës, kanë obligim që vendet e lira të punës dhe kushtet për plotësimin e tyre t'i shpallin përmes shpalljes së brendshme, përkatësisht publike;

Parimi i profesionalizmit dhe kompetencës

Punësimi në sektorin publik realizohet përmes shpalljes publike, ku në një procedurë transparente, të drejtë dhe konkurruese përzgjedhëse, zgjidhet kandidati më profesional dhe më kompetent për vendin e punës;

Parimi i etikës profesionale, paanshmërisë dhe objektivitetit

Gjatë kryerjes së punës dhe detyrave të punës, punonjësit duhet të ruajnë standarde të larta të integritetit personal, etikës profesionale dhe kujdesit për mbrojtjen e interesit publik dhe të respektojnë aktet që rregullojnë këto standarde;

Parimi i parandalimit të konfliktit të interesit

Për të mundësuar menaxhim efikas të konfliktit të interesit në Autoriteti i Auditimit, zbatohet procedurë për identifikim dhe deklarim të qartë të interesave personale, përcaktohen rregulla të qarta për pritjet nga servant kur ekziston rrezik për konflikt interesi, sigurohet transparencë në procesin e zgjidhjes së situatave ku paraqitet konflikt interesi dhe zhvillohen mekanizma për follow-up të zbatimit të rregullave për parandalimin e konfliktit të interesit.

Punonjësit nuk e vendosin interesin personal material dhe jomaterial në konflikt me interesin publik dhe me statusin e tyre që mund të shkaktojë konflikt interesi.

2 Procedurat e prokurimeve publike

Servant nuk guxon të ushtrojë ndikim të paligjshëm në një procedurë të prokurimit publik.

Sistemi i prokurimeve publike dhe zbatimi i tij bazohen në parimet e lëvizjes së lirë të mallrave, lirisë për themelim, lirisë për ofrimin e shërbimeve, si dhe në parimet e ekonomicitetit, efikasitetit, konkurrencës ndërmjet operatorëve ekonomikë, transparencës, trajtimit të barabartë të operatorëve ekonomikë dhe proporcionalitetit.

Parimi i ekonomicitetit, efikasitetit dhe efektivitetit në përdorimin e mjeteve publike Autoriteti kontraktues i zhvillon prokurimet publike në mënyrë që të sigurojë përdorim ekonomik, efikas dhe efektiv të mjeteve publike si dhe realizim të suksesshëm të qëllimeve të punës së tij, të përcaktuara në përputhje me rregulloret që rregullojnë përdorimin e mjeteve buxhetore dhe mjeteve tjera publike;

Parimi i transparencës

Autoriteti kontraktues i realizon procedurat e prokurimeve publike në mënyrë transparente dhe në përputhje me dispozitat e ligjit për prokurime publike;

Parimi i trajtimit të barabartë dhe mosdiskriminimit të operatorëve ekonomikë Autoriteti kontraktues siguron trajtim të barabartë të operatorëve ekonomikë në të gjitha fazat e procedurës së prokurimit publik dhe në raport me të gjitha elementet e ofertës, duke marrë parasysh njohjen e ndërsjellë dhe proporcionalitetin e kërkesave në lidhje me objektin e prokurimit.

Me qëllim që të mbrohet interesi publik dhe të sigurohet vlera më e mirë për shpenzimet publike, të sigurohet konkurrencë e drejtë në procedura dhe trajtim i barabartë i ofertuesve, është e nevojshme të arrihet niveli më i lartë i transparencës, forcimi i kapaciteteve me staf të kualifikuar dhe të trajnuar për zbatimin e prokurimeve publike, forcimi i mbikëqyrjes dhe kontrollit mbi zbatimin dhe respektimin e procedurave për realizimin e prokurimeve publike si dhe rritja e efikasitetit në realizimin e prokurimeve publike.

3 Mosrespektimi i procedurave dhe akteve për sjellje etike

- Çdo punonjës/person i emëruar duhet të synojë respektimin konsekuent të Kodit të servant administrativë, Kodit të etikës së INTOSAI, Kodit për sjellje etike të anëtarëve të Qeverisë së RMV dhe mbajtësve të funksioneve publike të emëruar nga Qeveria e RMV dhe
- Respektimin konsekuent të procedurave të përcaktuara për proceset e punës në Autoriteti i Auditimit

Çdo sjellje joprofesionale e revizorëve dhe e të gjithë atyre që janë të angazhuar në punën e auditimit hedh hije mbi integritetin e tyre dhe mund të krijojë dyshime për kompetencën e institucionit. Njëkohësisht duhet të shmanget çdo konflikt i mundshëm interesi duke refuzuar dhuratat të cilat mund të kenë ndikim mbi integritetin e punonjësve.

4 Menaxhimi financiar dhe kontrolli

Menaxhimi dhe kontrolli financiar është një grup përgjegjësish i drejtuesit të subjektit për të vendosur dhe zbatuar procedura për arritjen e kontrollit të plotë në punë mbi bazën e parimit të menaxhimit dhe kontrollit të qëndrueshëm financiar. Menaxhimi dhe kontrolli i qëndrueshëm financiar nënkupton përdorim transparent, të rregullt, ekonomik, efikas dhe efektiv të mjeteve në dispozicion.

Sistemin e kontrollit të brendshëm e zbatojnë menaxhmenti, ndihmësit e Revizorit Kryesor i IPA-s, drejtuesit e departamenteve dhe të gjithë të punësuarit.

Sistemi i menaxhimit dhe kontrollit financiar i referohet kontrolleve të brendshme të integruara në proceset e punës me qëllim parandalimin e vendimeve dhe veprimeve të paligjshme, të parregullta, joekonomike, joefikase dhe joefektive. Sistemi i menaxhimit dhe kontrollit financiar zbatohet në të gjitha njësitë organizative dhe në të gjitha nivelet e Autoriteti i Auditimit dhe përfshin të gjitha mjetet e subjektit, përfshirë edhe mjetet e Bashkimit Evropian.

Me vendosjen e sistemit të menaxhimit dhe kontrollit financiar përcaktohet mënyra e zhvillimit të proceseve të punës, identifikohet kush është përgjegjës për realizimin e aktiviteteve të veçanta në proces dhe afatet brenda të cilave duhet të realizohen, si dhe bëhet pasqyrë e kontrolleve të vendosura në një proces të caktuar pune. Kjo nga njëra anë siguron transparencë në punë, përkatësisht në zhvillimin e proceseve të punës, ndërsa nga ana tjetër tregon se cilat kontrolle janë vendosur dhe cilat duhet të vendosen në të ardhmen, për realizimin e objektivave dhe përmirësimin e punës së institucionit. Për këtë qëllim janë përgatitur më shumë harta procesesh ku përfshihen aktivitetet për mënyrën dhe procedurën e planifikimit, realizimit dhe implementimit të prokurimeve publike në Autoriteti i Auditimit, përlllogaritja e pagave, përpunimi i faturave dhe qarkullimi dhe kontrolli i dokumentacionit financiar, mënyra e përdorimit, ruajtjes dhe menaxhimit të pasurisë së luajtshme të Autoriteti i Auditimit, evidenca e orarit të punës etj.

Në kontekstin e sa më sipër, është me rëndësi të veçantë të theksohet kujdesi për plotësimin e vendeve të punës të cilat, në përputhje me detyrat e përcaktuara të punës, kontribuojnë në vendosjen e suksesshme dhe të plotë të procesit të menaxhimit financiar dhe kontrollit në drejtim të ndarjes së detyrave dhe përgjegjësi, me qëllim sigurimin e kontrolleve efikase dhe vazhdimësinë e aktiviteteve.

Mbikëqyrja e aktiviteteve që lidhen me vendosjen e sistemit të menaxhimit dhe kontrollit financiar, si dhe njohja me problemet që lidhen me vendosjen e tij dhe gjetja e mënyrave për zgjidhjen e tyre në Autoriteti i Auditimit realizohet përmes raportimit të vazhdueshëm, përkatësisht të rregullt në takime koordinuese dhe kolegji me ku prezantohet përparimi i aktiviteteve të planifikuara.

Autoriteti i Auditimit menaxhon në mënyrë të përgjegjshme procesin e menaxhimit të financave publike përmes mekanizmave të buxhetimit, ndarjes, shpenzimit dhe llogaridhënies.

Menaxhimi me llogaridhënie i financave publike është me rëndësi të madhe dhe në këtë drejtim Autoriteti i Auditimit kujdeset për shpërndarjen e informacionit në mënyrë të përditësuar, në kohë dhe të saktë.

5 Menaxhim i qëllimshëm, racional dhe efikas i burimeve publike:

Autoriteti i Auditimit demonstroi hapje, llogaridhënie dhe përfshirje në përcaktimin e të hyrave dhe shpenzimeve buxhetore të udhëhequra nga qëllimi për të përmbushur interesin publik dhe për të përmirësuar vazhdimisht shërbimet për qytetarët. Autoriteti i Auditimit angazhohet që kontratat për prokurime publike, qira etj. do t'i lidhë përmes procedurave transparente që mundësojnë trajtim të barabartë dhe konkurrencë për pjesëmarrësit e interesuar.

6 Raportim i mbrojtur nga sinjalizuesit

Një nga shtyllat për parandalim, zbulim, hetim dhe sanksionim të suksesshëm të veprimeve të paligjshme që rrezikojnë funksionimin e institucionit është mundësia që sinjalizuesit të raportojnë veprime të papranueshme ose të paligjshme pa pasur frikë nga pasojat. Autoriteti i Auditimit ka caktuar person të autorizuar për pranimin e raportimeve nga sinjalizuesit, në përputhje me procedurën për raportim të mbrojtur. Me këtë procedurë njihen të gjitha palët e përfshira.

7 Menaxhimi i cilësisë

Autoriteti i Auditimit vendos një sistem pune përmes të cilit vazhdimisht përmirësohen aktivitetet dhe proceset, ulen rreziqet dhe kostot, ndërsa rritet motivimi i punonjësve dhe ndiqen rezultatet e përgjithshme të punës. Përmirësimi i ofrimit dhe i cilësisë së shërbimeve realizohet përmes planifikimit të përgjegjshëm, menaxhimit dhe realizimit të proceseve dhe promovimit të një kulture të ekselencës në administratën publike, në përputhje me standardin ndërkombëtar ISO 9001, Kornizën e Përbashkët të Vlerësimit – CAF dhe standarde të tjera të cilësisë në sektorin publik.

Aktivitete për parandalimin e korrupsionit

Masat për parandalimin e korrupsionit do të jenë në drejtim të përmirësimit të profesionalizmit dhe ekspertizës së punonjësve përmes respektimit konsekuent të legjislacionit dhe akteve nënligjore dhe sanksionimit të çdo forme korrupsioni në Autoriteti i Auditimit, dhe atë:

Respektimi i Kushtetutës dhe ligjeve; Forcimi i integritetit të punonjësve;
Respektimi i procedurave të vendosura për proceset e punës në Autoriteti i Auditimit;
Forcimi i kontrollit dhe mbikëqyrjes së prokurimeve publike;
Forcimi i parimeve të llogaridhënies dhe transparencës në punën e Autoriteti i Auditimit;

Respektimi i kodit të etikës për punonjësit si dhe i kodit për sjellje etike të anëtarëve të Qeverisë së RMV dhe mbajtësve të funksioneve publike të emëruar nga Qeveria e RMV dhe Ndërmarrja e masave disiplinore kundër personave që sillen në mënyrë korruptive, të palejuar, të paligjshme dhe joetike.

Me qëllim forcimin e parimeve të llogaridhënies dhe transparencës në punë, të gjithë punonjësit si dhe personat e emëruar në Autoriteti i Auditimit nuk guxojnë të përdorin kompetencat zyrtare për të përfituar përfitim personal dhe kanë obligim të kundërshtojnë çdo formë korrupsioni brenda Autoriteti i Auditimit. Në këtë drejtim është e rëndësishme analiza e situatave që mund të çojnë në konflikt të mundshëm interesi dhe korrupsion gjatë kryerjes së detyrave dhe obligimeve zyrtare dhe është e nevojshme të ndërmerren masa në kohë për eliminimin e mundësisë së konfliktit të interesit dhe korrupsionit.

Në drejtim të transparencës më të madhe, Autoriteti i Auditimit edhe më tej do të vazhdojë me publikimin në faqen e saj të internetit të informatave në kohë dhe relevante lidhur me punën e saj.

